

کلاس خصوصی (مخصوص یادگیری مفهومی و عمیق)

موضوع: ورود اسلام به ایران (پایان ساسانیان و آغاز عصر اسلامی)

مناسب برای یادگیری اولیه، درک مطلب و امتحانات تشریحی

هدف: درک علل سقوط ساسانیان، تفاوت حکومت‌های اموی و عباسی و نحوه مسلمان شدن ایرانیان

۱. چرا ساسانیان سقوط کردند؟ (اوضاع آشفته ایران)

در اواخر دوره ساسانی، اوضاع ایران بسیار به هم ریخته بود. عوامل سقوط به دو دسته تقسیم می‌شوند:

الف) مشکلات داخلی حکومت

- **پادشاهان ضعیف:** پس از اینکه خسرو پرویز (که دعوت پیامبر را نپذیرفت و نامه ایشان را پاره کرد) توسط پسرش کشته شد، هرج و مرج دربار را گرفت؛ طوری که در ۴ سال، بیش از ۱۰ نفر شاه شدند!
- **نارضایتی سپاه:** دخالت فرماندهان در سیاست، روحیه ارتش را ضعیف کرده بود.
- **نارضایتی مردم:** وجود نظام طبقاتی (تبعیض)، بی‌عدالتی و مالیات‌های سنگین مردم را خسته کرده بود.

ب) بلایای طبیعی

- طغیان رودهای دجله و فرات و شکستن سدها باعث نابودی زمین‌های کشاورزی شد.
- شیوع بیماری‌های واگیردار مثل طاعون اوضاع را بدتر کرد.

۲. مراحل ورود اسلام (جنگ‌ها)

حمله اعراب مسلمان در زمان ابوبکر شروع شد اما فتح اصلی در زمان عمر (خلیفه دوم) رخ داد.

۱. **نبرد قادسیه:** ارتش ساسانی شکست خورد، رستم فرخزاد (فرمانده ایران) کشته شد و پایتخت (تیسفون) سقوط کرد.

۲. **نبرد نهاوند:** ضربه نهایی به ارتش ساسانی وارد شد و یزدگرد سوم (آخرین شاه) فرار کرد.
۳. **پایان کار:** یزدگرد سوم سرانجام در مرو به دست یک آسیابان کشته شد و شاهنشاهی ساسانی پس از ۴۰۰ سال پایان یافت.

۳. حکومت‌های پس از اسلام (امویان و عباسیان)

الف) امویان (بنی‌امیه) - مرکز: شام (دمشق)

- **نژادپرستی:** آن‌ها برخلاف دستور اسلام، قوم «عرب» را برتر می‌دانستند و ایرانیان را تحقیر می‌کردند.
- **ظلم:** به ایرانیان اجازه پست‌های مهم نمی‌دادند و دشمن اهل بیت بودند (عاشورا در این دوره رخ داد).
- **واکنش ایرانیان:** ایرانیان در قیام‌های ضد اموی (مثل قیام مختار ثقفی) شرکت کردند.

ب) عباسیان (بنی‌عباس) - مرکز: بغداد

- **حیله‌گری:** آن‌ها با کمک ایرانیان (به فرماندهی ابومسلم خراسانی) امویان را شکست دادند، اما بعداً ابومسلم را ناجوانمردانه کشتند.
- **سیاست:** برخلاف امویان، از ایرانیان در وزارت و فرماندهی استفاده می‌کردند (مثل خاندان برمکیان)، اما در نهایت برمکیان را هم کشتند.
- **شبهات با امویان:** در ظلم، کاخ‌نشینی و شهید کردن امامان شیعه (مثل امام رضا (ع)) شبیه امویان بودند.

۴. چرا ایرانیان مسلمان شدند؟

- ایرانیان با وجود حمله نظامی، دین اسلام را به زور شمشیر نپذیرفتند، بلکه به مرور زمان و داوطلبانه مسلمان شدند.
- **پیام جذاب اسلام:** شعار «برابری و برادری» برای مردمی که از نظام طبقاتی ساسانی خسته بودند، جذاب بود.
 - **رفتار پیشوایان:** عدالت امام علی (ع) (که بین عرب و غیرعرب فرق نمی‌گذاشتند) و حضور امام رضا (ع) و حضرت معصومه (س) در ایران، باعث علاقه مردم به اسلام و تشیع شد.

mydars

اپلیکیشن آموزشی مای درس

- **پیشگامان:** سلمان فارسی نخستین ایرانی بود که در زمان پیامبر مسلمان شد و از یاران نزدیک ایشان بود.